

Nr 56.

Ankom till riksdagens kansli den 30 maj 1919 kl. $\frac{1}{2}$ 1 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående införselmonopol å socker.

Närvarande: herrar Källman, Röing, Wijk, K. A. Nilson, Antonsson, Bäckström, frih. Fleming*, Rosén*, Boman, Vennersten, Rune, Olsson i Kullenbergs-torp, Neess, Broman, Westrup, Bårg i Katrineholm. Johansson i Kullersta*, Uddenberg, Lithander* och Jönsson i Fridhill.

* Icke närvarit vid justeringen av betänkandet.

I en den 16 maj 1919 dagtecknad, till bevillningsutskottets förberedande behandling hänvisad proposition, nr 405, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att, därest Kungl. Maj:t funne omständigheterna så påkalla, Kungl. Maj:t måtte äga föreskriva, att för tid, som Kungl. Maj:t bestämde, dock ej längre än till och med den 31 oktober 1920, införsel till riket av socker icke finge äga rum av annan än staten eller den eller dem, åt vilken eller vilka Kungl. Maj:t överläte sådan rätt, ägande Kungl. Maj:t i varje fall stadga de villkor för sådan överlåtelse, som funnes erforderliga.

På grund av förfoganderättslagen har genom förordning den 7 december 1917 angående reglering av handeln med socker och sirap (nr 791) föreskrivits, att nämnda varor icke må för annans räkning än folkhushållningskommissionens försäljas annorledes än mot sockerkort eller på av kommissionen godkänd rekvisition eller efter av kommissionen lämnat särskilt medgivande. Efter att hava till ovannämnda statsrådsprotokoll erinrat om sålunda meddelade föreskrifter, har chefen för jordbruksdepartementet framhållit, hurusom härigenom faktiskt även importen av socker och sirap blivit monopoliserad i statens hand.

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 7 saml. 51 häft. (Nr 56.)

Departementschefen har därefter erinrat, att riksdagen i år bifallit Kungl. Maj:ts i propositionen nr 88 framlagda förslag, att under angivna förutsättningar, vilka numera vore uppfyllda, staten skulle gent emot svenska sockerfabriksaktiebolaget och mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag ikläda sig garanti för vissa av Kungl. Maj:t godkända kostnader för inköp av 1919 års betskörd och dennas förädling.

Till motivering av den föreliggande propositionen har departementschefen vidare anfört: Så länge med stöd av förfoganderättslagen statlig reglering av konsumtionen och handeln med socker ägde rum, komme även importen att bliva därigenom reglerad och kontrollerad, enär importör vore beträffande förfogandet över det importerade sockret underkastad dessa regleringsbestämmelser. I den mån däremot förfoganderättslagen upphörde att gälla eller icke längre kunde komma till användning å förevarande slag av livsmedel och följaktligen statlig reglering av konsumtionen och handeln därmed upphörde, kunde import av socker fritt ske och det kunde då inträffa, att det sålunda importerade sockret kunde försäljas till billigare pris än det, vilket det svenska sockret måste betinga för att icke till följd av statsgarantin till sockerbolagen stor förlust skulle åsamkas statsverket. Det framstode på grund härav såsom en av nödig försiktighet förestavad åtgärd, att staten ägde i sin hand ett medel att under dylika förhållanden reglera importen av och därmed de inhemska prisen å socker. Då behovet av ett dylikt importmonopol betingades av de nu gjorda utfästelserna till sockerbolagen, vilka hänförde sig till inköp och förädling av 1919 års betskörd, syntes monopolrätten icke behöva gälla längre än till och med den 31 oktober 1920. Huruvida den monopoliserade importen skulle bedrivas för statens egen räkning eller av staten under betryggande villkor och noggrann kontroll överlätas åt den enskilda företagsamheten och då antingen i sin helhet åt någon därtill lämpad organisation eller blott i fråga om viss kvantitet till viss importör medelst speciell importlicens, syntes icke för närvarande behöva avgöras, utan borde Kungl. Maj:t tillerkännas befogenhet att härutinnan förfara efter vad som kunde finnas lämpligast vid den tid, då fråga om monopolets be-
gagnande bleve aktuell.

*Utskottets
yttrande.*

I likhet med chefen för jordbruksdepartementet har utskottet ansett, att, med hänsyn till den garanti, staten i viss utsträckning iklätt sig för de båda sockerbolagens kostnader för inköp av 1919 års betskörd och dennas förädling, det kan bliva erforderligt att, sedan den nuvarande statliga regleringen å ifrågavarande område upphört, Kungl. Maj:t äger

befogenhet att vidtaga åtgärder, ägnade att förebygga ett sådant prisfall å socker, som kunde medföra stor förlust för statsverket. Det bemyndigande, Kungl. Maj:t i sådant syfte genom den föreliggande propositionen begär, anser utskottet därför böra av riksdagen meddelas. Emellertid har utskottet icke velat underlåta att frambålla angelägenheten däraf, att, i den mån sådant utan olägenhet kan ske, fullt tillräckliga mängder socker tillhandahållas marknaden.

Förslaget avser, att åt Kungl. Maj:ts avgörande skall överlåtas, huruvida importen, därest den, med stöd av det ifrågasatta bemyndigandet monopoliseras, bör bedrivas för statens räkning eller av staten överlåtas åt enskilda.

Även utskottet anser, att frågan härom bör ankomma på Kungl. Maj:ts prövning av förhållandena vid den tid, då monopolet må komma i tillämpning. Därest för staten nöjaktiga och fullt betryggande villkor kunna betingas, synes intet vara att erinra emot att monopolets utövning upplåtes åt den enskilda företagsamheten.

I anslutning till vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 405, medgiva,

att, därest Kungl. Maj:t finner omständigheterna så påkalla, Kungl. Maj:t må äga föreskriva, att för tid, som Kungl. Maj:t bestämmer, dock ej längre än till och med den 31 oktober 1920, införsel till riket av socker icke må äga rum av annan än staten eller den eller dem, åt vilken eller vilka Kungl. Maj:t överlåter sådan rätt, ägande Kungl. Maj:t i varje fall stadga de villkor för sådan överlåtelse, som må finnas erforderliga.

Stockholm den 30 maj 1919.

På bevillningsutskottets vägnar:

G. W. KÄLLMAN.